

JACHTING

ve Wattovém moři

Wattovým mořem (holandsky Waddenzee, německy Wattenmeer) je nazývána přílivová oblast v jihovýchodní části Severního moře. Rozkládá se mezi pobřežím severozápadní kontinentální Evropy a řetězcem Fríských ostrovů. Jedná se o významný biotop, který má nesmírnou ekologickou hodnotu. V roce 2009 byla nizozemská a německá část Wattového moře zapsána na seznam světového dědictví UNESCO. Oblast se využívá pro rybolov, turistiku a také pro těžbu zemního plynu.

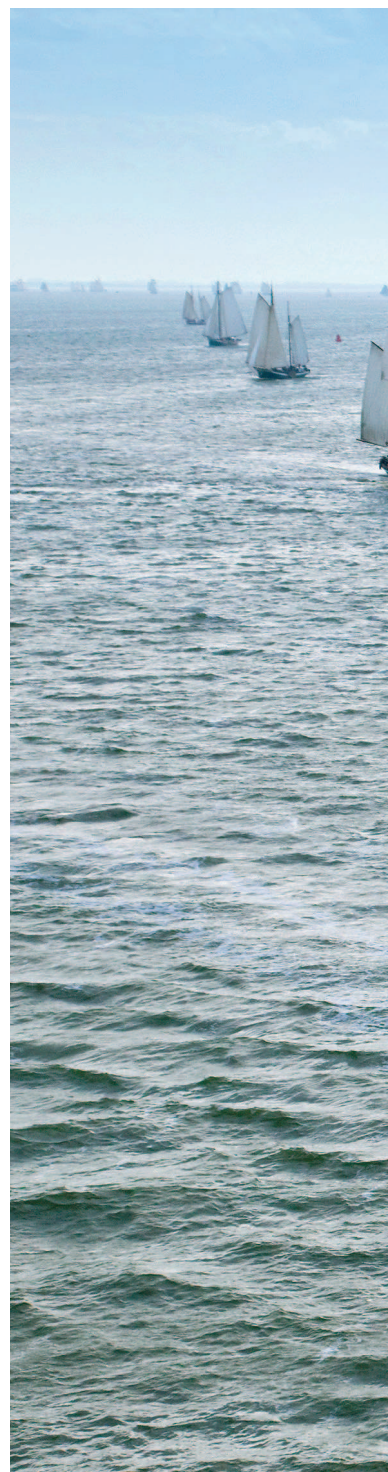
Wattové moře se táhne od nizozemského Den Helderu, míjí velká ústí řek v Německu, až ke své severní hranici ve Skallingenu severně od Esbjergu v Dánsku. Jeho délka dosahuje cca 500 km a plocha zaujímá 10 000 km². Ostrovy se sice nazývají Fríské, ovšem na nejzápadnějším z nich, známém Texelu se frísky nemluví již několik století. Dále na východ pokračují ostrovy Vlieland, Terschelling, Ameland a Schiermonnikoog. Německá část Wattového moře se stala základem novely spisovatelky Erskine Childers Prosévání písku z roku 1903, která vypráví příběh jachtařské expedice do této oblasti z počátku 20. století.

Slovo Watt (holandsky Wadd) znamená bahnitá mělčina. Oblast je typická svými odlivovými mělčinami i hlubšími odlivovými brázdami, kterými jsou jednotlivé ostrovy propojeny. Zdejší krajina byla formována z velké části bouřlivými přílivy mezi 10. a 14. stoletím našeho letopočtu, kdy se zde za písčnými dunami ve velkém těžila rašelina. Vlivem mořských vln a proudů dochází neustále k odplavování sedimentu, a tak se postupně

tvar ostrovů mění. Například ostrovy Vlieland a Ameland se během staletí posunuly směrem na východ, zatímco ztratily část svých území na západní straně.

Místní typická „obojživelná krajina“ se přizpůsobila životu jak na suchu, tak pod vodou. Nalezneme zde množství mikroskopického planktonu, který je základní složkou potravy velkého množství bahenních živočichů, například mušlí, plžů a hvězdic. Žije zde a roste rybí potěr, který není ohrožen predátory. Ryby jsou zase potravou pro jediné savce, kteří obývají tyto mělčiny – tuleně. A najdeme tu ale mnoho druhů ptáků. Stovky a tisíce rybařů, bahníků, kachen a hus využívají toto místo jako zastávku při stěhování do teplejších krajín v zimním období. Běžní jsou také rackové a volavky.

Oblast je ovlivněna sousedstvím Golského proudu, teplými vodami Atlantiku a převládajícím západním větrem. Ten zde v průměru dosahuje síly 3–5 °Bft. Časté je rychle se měnící počasí, které přináší bouře a snižuje viditelnost. Když zde plujete v noci, často nespátíte vůbec

Jižní přístav – Harlingen

žádná světla. Jen tmu a světla starých pomocníků – holandských majáků. Hvězdy jsou tu člověku blíže, jen se jich dotknout.

Jachting ve Wattovém moři je mnohdy ošidný, především všudypřítomnými pohyblivými banky, silnými přílivy a odlivy a často se měnícím větrem. Někdy je moře přátelské a vítá vás zrcadlící se hladinou, jindy je tvrdohlavě rozbourené a ukáže vám své bílé tesáky. A stálá přítomnost písčiny jakoby vás zvala k přistání na nich. Lodě s plochým dnem se plaví především ve východních vodách Wattového moře, které je mělké a nehodí se pro plavby kýlových jachet. Ty jsou

Dvoustěžňový klipr LÉTAJÍCÍ DRAK (FLYING DRAGON)

Zleva: Tjalk MAURICIUS, Tjalk LARUS a koftjalk JAN HUYGEN

zde vykázány do vod západního Wattového moře, kde je moře hlubší a pro jejich kýly příznivější. „Jaká loď je nevhodnější pro plavbu Wattovým mořem?“ Odpověď je ve skutečnosti velmi jednoduchá. Každá loď, které jste schopni zabezpečit dostatek vody pod kýlem. Nicméně její ponor určuje oblast vašeho pohybu a tvar kýlu omezuje vaše možnosti, jak přistát na písčité mělčině v době odlivu.

Velmi oblíbeným kouskem místních ostřílených námořníků a jachtařů je „nasednutí na dno“.

Nasednutí na dno je ve světě jachtařů, kteří začínají plout na lodích s plochým dnem, něco magického, tajuplného a zároveň romantického. Je to přirozeně fantastický pocit, když si člověk sám se svou lodí uvědomí a prožije příliv a odliv vodní hladiny a přitom ví, že musí zůstat na svém místě, dokud se voda s přílivem opět nevrátí. Přestože se manévry zdají snadné, tak jednoduchý ve skutečnosti není a je třeba si jej vyzkoušet nejprve za asistence zkušených znalců místních moří. V zásadě existují dvě možnosti nasednutí na dno. První spočívá v situaci, že se loď při odlivu rozjede proti šikmému písčitému banku až do doby, dokud plně nenasedne. Další cestou je kotvení na písčitém banku ve chvíli, kdy loď má

pod svým dnem ještě vodu. Dno, na které se chystáte nasednout, musí být prozkoumáno, nejlépe zanořením tyče, abyste zjistili, jak vypadá reliéf pod vámi.

Důležité přístavy

Hlavními přístavy a kotvišti Wattového moře jsou Den Helder, Den Oever, Harlingen, West Terschelling, Lauwersoog a Delfzijl. Staré rybář-

ské domky, přístavy, muzea, památníky a rybářské lodě naleznete všude na pobřeží Wattového moře. Harlingen je domovem pro cca 80 historických plachetnic již dlouhá léta. Klipry, tjalky, skutsje, lemsteraaky, aaky a další lodě z minulého a předminulého století. Všechny patří mezi lodě s plochým nebo kulatým dnem, které postrádají tradiční kýl. Po stranách však mají „zwaarden“ (dřevěné kýly).

Klipr POOLSTER se skipperem Joskou

Strategická porada na palubě klipru FRANS HOROUS. V posádce Jiřího Brožka byla také moderátorka Lucie Výborná.

Práce s ráhny a plachtami na palubě klipru FRANS HOROUS

V 70. letech 20. století se začalo s renovací těchto tradičních plachetnic. Iniciátorem byl Herman Brandsma. Tehdy byl Harlingen špinavým a zruinovaným městem. Dnes je turistickým centrem a každou sezonu od dubna do října odtud historické plachetnice převezou stovky lidí na Fríské ostrovy. Exteriéry těchto lodí připomínají dřívější dobu přepravy nákladů po mořích, jezerech a kanálech, ale moderní interiéry jsou překvapením pro mnohé, kteří do takové lodi vstoupí poprvé.

Brandaris Race

Největším svátkem historických plachetnic v Nizozemsku je Brandaris Race, jejímž zakladatelem je právě Herman Brandsma. V roce 1994 odstartoval první regatu u příležitosti 400. výročí znovuoobnovení majáku Brandaris na ostrově Terschelling (Původní maják ukazoval cestu již v roce 1323, ale později vyhořel.). Každý rok v polovině října 80 historických plachetnic s posádkami čítajícími přes 2 000 lidí bojuje mezi sebou a s přírodními živly. Loňského jubilejního dvacátého ročníku se zúčastnila stovka českých jachtařů na kliprech FRANS HORJUS, POOLSTER a ACTIEF. Iva Maršíková, jedna z účastnic závodu, popisuje své zážitky:

„Na břehu kanálu v přístavu Zuiderhaven převládá čeština. Nevím, pro kolik lidí je to srdeční záležitost, kolik suchozemců je tu s kamarády, ze zvědavosti, za odměnu, z hecu, jen tak. Ale všichni se zítřka ráno stanou součástí posádek lodí regaty historických plachetnic. Jak nejlépe překonat ostych, seznámit se a navázat řeč? >>>

inzerce

LUXUS V POHYBU

MORELO
FIRST CLASS REISEMOBILE

www.caravan-exclusive.cz

U piva a kytary je to ideální. Moře už mě hou-palo na vlnách víckrát a nebylo vždycky úplně vlídné. Víím, jak se zachází s plachtami, jak je důležité tvořit tým a nejen pomyslně táhnout za jeden provaz. A tak nejsem u ranního ško-lení tak vyvalená, když nám první důstojník Laurence stručně vysvětluje, jak se s čím za-chází a jak se chovat na palubě. Má charisma a podařilo se mu probudit v nás závodníky.

Lodě po vyplutí z přístavu musí zdolat necelých 20 Nm k ostrovu Terschelling. Zatím plujeme na motor kanálem a já obdivuji Josku, kapitána POOLSTERU, který s klidem dvěma prsty přidržuje kormidlo 36metrového klipru. Laurence nás na volném moři dělí do dvou skupin – na před a na zád. Jeho povely jsou jasné, stručné, občas je zazpívá, žertuje, žádný stres a startovní napětí. „Pět lidí k tomuhle lanu a tady jeden muž točit klikou. Cože? No tak dva...“ Plachty se vytahují přes kladkostroj, ocelová lana se naví-její a Laurence je co chvíli nastaví do správné polohy. „Teď spustit čelen, ty chytň tohle lano, ty jí tady pomoz a hop, hop, hop – přední ko-satka letí nahoru.“ POOLSTER na pěkný boční vítr nabírá rychlost. Kdo by čekal startovní čáru, výstřel a řadu vystřelivších lodí, tak ten by se mýlí. Závod probíhá ve svižném tempu, ale tahle dramata se tu neodehrávají.

Změna kurzu, obrat, zadní vítr, není to nejrych-lejší, ale motýlí křídla lodí jsou efektní. Nejen před námi, ale i za námi je moře plné lodí. Pře-vládají bílé plachty, jen některá z lodí má plachty hnědé, temné, pirátské. To je krása! V jednu chvíli Joska opustí svoje místo za kor-midelním kolem, vyskočí na palubu, dotáhne jediné lano u hlavní plachty a loď zrychlí. Před kráží vlny a nám se obličej rozzáří o chlup víc. Na obzoru už se rýsuje silueta majáku Branda-riis. Také FRANS HORJUS je na dohled! Cílem projíždíme o dvě délky lodě před touhle per-lou „hnědé flotily“. Neznamená to ale volno. Loď musí ještě bezpečně přistát. Tak každý na místo, sbalit plachty není žádný odpočinek, i cestou dolů kladou odpor. Joska vede loď do přístavu na ostrově Terschelling, harbour-master nám přiděluje místo, vyvazujeme se jako třetí loď od mola a teď teprve může začít téct oslavné pivo proudem.

Na ostrově jsou kouzelné stezky pro pohodlná holandská kola, vlídné hospůdky, kde voní čer-stvé ryby a restaurace „brusinkový ráj“ s bru-sinkovými dobrotami všeho druhu. Kytara zní ještě dlouho do noci, ze všech se už stali ná-

Tjalk ALBATROS z Makkumu

Škuner ZEPHYR

Hasselter AAK MAXIMA pod vedením skippera Olafa Stiga

Dvoustěžňový klipr PASSAT

mořníci, alespoň soudě podle zasvěceného hovoru o směru a síle větru. Ráno je mlha, vypadá to, že z moře se stal přes noc rybník. Vrcholí příliv a to je nejvyšší čas opustit ostrov a zamávat majáku Brandaris. Za přístavním molem nám počasí ukazuje svižný obrat – fouká velmi svěží bočák a dělají se velké vlny. Balíme se do bund a na přídi dostáváme první sprchu slanou vodou. Do přístavu v Harlingenu vplouváme pod plachtami, jdou dolů až v prvním bazénu. Profesionálové předvedli kousek námořnického umění pro suchozemce, co jsou mokří, slaní a ve skrytu duše se ale cítí být taky mořskými vlky.“

Zkuste si zabroukat nostalgickou melodií ze seriálu Dva roky prázdnin. Připadá mi, že se hodí ke klání historických lodí, k přehlídce umění ovládnout vítr, k lodím, co pamatují staré obchodní cesty. Zasněte se a staňte se na chvíli námořníky. Nemusíte mít v koutku pusy nutně dýmku a pruhované triko. Stačí mít velké srdce dobrodruha a snílka. Ostatně – každý máme plachty, jen najít ten správný vítr.

Text Jiří Brožek

Foto autor, Derk Jan Dijkstra
a Flying Focus
www.sailing-club.cz

Trasa plavby ———

inzerce

LEHR®
Environmentally friendly technology

**PRVNÍ PŘÍVĚSNÉ LODNÍ MOTORY
POHÁNĚNÉ PROPANEM NA SVĚTĚ**

PROČ PROPAN?

VÝKONNÝ

4-taktní motor – palivo s oktanovým číslem 110

EKOLOGICKÝ

Žádné znečištění vzduchu kouřem, ne
možné žádné znečištění vody. Čistější
ekologičtější, alternativní palivo
nižšími emisemi škodlivin ve srovnání
benzínem

SNADNĚJŠÍ SPOUŠTĚNÍ

Žádné sycení, žádné napouštění kar-
burátoru

EKONOMICKÝ

2.5 PS

5.0 PS

9.9 PS

Allroundmarin®
Alltechnik Handelsges.m.b.H

✉ Rheinboldtstrasse 11-13, A-2362 Biedermansdorf bei Wien
☎ +43 (0)2236 64676 -0 ☎ +43 (0)2236 64676-76
✉ office@allroundmarin.at 🌐 www.allroundmarin.com

Prodej přes specializovaného obchodníku